

Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους

1ο Συνέδριο Επιστημονικών και Τεχνικών Επιτροπών για την Αναγέννηση του Τροόδους

Τελετή λήξης

Σύνοψη 1^{ου} Συνεδρίου από τον Επιστημονικό Υπεύθυνο, καθηγητή κ. Δημήτρη Γούσιο

Η σύνοψη αφορά τις εργασίες οκτώ θεματικών ομάδων στις οποίες συμμετείχαν 15 καθηγητές ερευνητές από τα Πανεπιστήμια Θεσσαλίας, Αιγαίου και Γεωπονικού Αθηνών 4 εμπειρογνώμονες της ALA Planning καθώς και 70 περίπου εκπρόσωποι Υπουργείων και των επαρχιακών διοικήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τόσο ο αριθμός των συμμετεχόντων όσο και το εύρος των θεμάτων που προσεγγίστηκαν οδήγησαν σε αξιόλογα αποτελέσματα τα οποία καλύπτουν τις βασικές οριζόντιες και τομεακές παρεμβάσεις όπως αυτές οφείλουν να προσαρμοσθούν στα όρια της περιοχής του Τροόδους και των ορεινών κοινοτήτων της Κύπρου γενικότερα, με βάση τον στρατηγικό σχεδιασμό.

Ο σχεδιασμός και οι στοχεύσεις των παραπάνω θεματικών συναντήσεων ενσωματώνουν της αρχές της ορεινότητας και την αρχή της βιώσιμης και ισόρροπης σχέσης μεταξύ προστασίας και ανάπτυξης. Οι συζητήσεις απέβλεπαν στα εξής:

α) την προσέγγιση ζητημάτων που αποτελούν τους βασικούς άξονες σχεδιασμού και εφαρμογής μιας νέας ορεινής πολιτικής την οποία να διέπει η αρχή της ορεινότητας,

β) τη δημιουργία δομών, δικτυώσεων και εργαλείων συνεργασίας και παρεμβάσεων τα οποία σε συνδυασμό με τις προτεινόμενες θεσμικές αλλαγές, μπορούν να διαμορφώσουν ένα νέο πλαίσιο αποτελεσματικής παρέμβασης των δημόσιων υπηρεσιών για την εφαρμογή αυτής της ορεινής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Από το σύνολο των συναινετικών αποφάσεων στις οποίες κατέληξαν οι συναντήσεις, προκύπτει ότι:

- προσδιορίζονται ακριβέστερα οι τομείς δραστηριοποίησης των αρμόδιων τμημάτων της Κυπριακής Διοίκησης σε νευραλγικούς τομείς όπως το υδατικό, το περιβάλλον, η γεωργία
- προτείνεται ένα πιο ευέλικτο πλαίσιο οριζόντιων και διατομεακών συνεργασιών το οποίο διευκολύνει τις συνέργιες μεταξύ διαφόρων τμημάτων και τοπικών φορέων (Διαχείριση νερού, Ενιαία περιοχή διαχείρισης για το περιβάλλον) αλλά και τη συμμετοχή τους σε διατομεακές πολιτικές (αναβάθμιση του ρόλου του τμήματος Γεωργίας στους τομείς της υποστήριξης της ορεινής γεωργίας, της σύνδεσης με την οικοτεχνία και προπαντός στις αγροπεριβαλλοντικές δράσεις)
- προτείνεται η υιοθέτηση και εφαρμογή καινοτομικών εργαλείων και προτάσεων σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας και του πλαισίου ζωής του Τροόδους (όπως η τηλεκαίδηση, η βελτίωση του συστήματος πυρκαγιών, η αξιοποίηση των εγκαταλειμμένων υποδομών κτλ)
- ενσωματώνεται η αξιολόγηση και ο προγραμματισμός οδικών έργων στον χωροταξικό σχεδιασμό της περιοχής Τροόδους με βάση την ισόρροπη ανάπτυξη της εσωτερικής και εξωτερικής συνδεσιμότητας

Η πρώτη διαπίστωση που προκύπτει από την ολοκλήρωση του 1^{ου} τετραήμερου εργασιών αφορά την προστιθέμενη αξία που παρήγαγαν οι συναντήσεις, οι ανταλλαγές απόψεων, η ανάπτυξη προβληματισμών και η κατάληξη σε κοινές αποφάσεις για μελλοντικές δράσεις για το σύνολο των συμμετεχόντων. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για μια παραγωγή γνώσης για σημαντικά ζητήματα που αφορούν τόσο την ανάπτυξη του Τρόδους όσο και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας παρέμβασης.

Η δεύτερη διαπίστωση εκφράζει την εκτίμηση του συνόλου των καθηγητών των τριών πανεπιστημίων ότι η επιτυχία των εργασιών οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο αξιόλογο και υψηλό επίπεδο (γνώσεις, εμπειρίες και ικανότητες ουσιαστικής συμμετοχής στην προσέγγιση κεντρικών ζητημάτων) των εκπροσώπων των διαφόρων υπουργείων που συμμετείχαν στις συνεδρίες. Την εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνει το βάθος και το εύρος των συζητήσεων. Το επιβεβαιώνουν επίσης οι αποφάσεις που ελήφθησαν όσον αφορά την ανάγκη διεύρυνσης και προσαρμογής του ρόλου των δημόσιων υπηρεσιών στις νέες συνθήκες που διαμορφώνει η ενσωμάτωση της Κύπρου στην Ε.Ε. και οι χωροταξικοί και αναπτυξιακοί στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη Ορεινών Κοινοτήτων του Τρόδους.

Η τρίτη διαπίστωση αφορά την σημαντικότητα των ίδιων των αποφάσεων στις οποίες κατέληξαν οι τριήμερες συναντήσεις. Πρόκειται για ζητήματα τόσο τομεακών όσο και οριζόντιων πολιτικών, σύγχρονων δομών και μορφών οργάνωσης των παρεμβάσεων. Η καινοτομία έγκειται στο γεγονός ότι όλα αυτά συμβάλλουν στο να καταστήσουν το Τρόδος μια περιοχή ικανή να υποδεχθεί και εφαρμόσει ταυτόχρονα πολλαπλές πολιτικές οι οποίες αρθρώνονται και διέπουν το σύνολο της παραγωγικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικο-οικονομικής ζωής των κοινοτήτων του Τρόδους.

Η πρώτη αυτή Συνεδρία εστίασε στα μεγάλα ζητήματα που αφορούν τη σχέση της Κυπριακής δημόσιας Διοίκησης με ένα διακριτό και μεγάλο γεωγραφικού, χωροταξικού και αναπτυξιακού ενδιαφέροντος τμήμα της κυπριακής επικράτειας που είναι το Τρόδος. Οι θεματικές που απασχόλησαν τις ομάδες εργασίας αφορούν:

1. το πλαίσιο ρυθμίσεων των χρήσεων γης και της προστασίας ζωνών περιβαλλοντικά ευαίσθητων με την απόφαση αναθεώρησης της Δήλωσης Πολιτικής. Η νέα Δήλωση Πολιτικής στοχεύει στον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων της ανάπτυξης του παρελθόντος και στη συμβολή της σε μια πιο αρμονική συμβίωση της προστασίας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων του Τρόδους με την βιώσιμη ανάπτυξη. Αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την επιτυχή εφαρμογή της Ορεινής Πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας.
2. τον προσδιορισμό δομών διαχείρισης των υδατικών πόρων και του περιβάλλοντος οι οποίες θα δημιουργηθούν στο εσωτερικό του Τρόδους για την υποστήριξη της ενεργούς συμμετοχής του Τρόδους σ' αυτές αλλά και για την ολοκληρωμένη και αποτελεσματικότερη διαχείριση αυτών των σημαντικών φυσικών πόρων του Τρόδους αλλά και της Κύπρου. Εκτός από τις αναμενόμενες συνέργιες που θα προκύψουν προς όφελος των φυσικών πόρων, ο σχεδιασμός αυτών των νέων δομών διαχείρισης θα συμβάλλει στην ανάδυση νέων περιβαλλοντικών υπηρεσιών από τις οποίες θα επωφεληθούν οι τοπικές κοινωνίες.
3. τη βελτίωση του συστήματος πρόληψης δασικών πυρκαγιών. Διερεύνηση της φέρουσας ικανότητας των χώρων δασικής αναψυχής. Αξιοποίηση της μεγάλης εμπειρίας του Τμήματος Δασών στη διαχείριση των περιοχών Υψηλής Φυσικής Αξίας.
4. τον σημαντικό τομέα της γεωργίας όπου αποφασίστηκε η υποστήριξη και ανάδειξη της τοπικής παραδοσιακής, μεσογειακής, ορεινής γεωργίας και κτηνοτροφίας μέσω της δημιουργίας των

κατάλληλων δομών, δικτύων και εργαλείων. Αναβάθμιση του ρόλου των συμβουλών, ανάπτυξη μιας έρευνας με βάση τη δικτύωση εργαστηρίων (ευρωπαϊκά προγράμματα) υπο τον συντονισμό του ΙΓΕ και στόχο τη σύνδεση της παραδοσιακής και σύγχρονης γνώσης. Συνεργασία για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω της συνεργασίας με την Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους. Προώθηση σχεδίων ανάκτησης ή και διαχείρισης εγκαταλελειμμένης γεωργικής γης, χρήσης εγκαταλελειμμένων γαιών βάσει σχεδίων βόσκησης. Ταυτοποίηση και ανάδειξη γαιοτόπων (terroirs: ζώνη με ιδιαίτερα παραγωγικά χαρακτηριστικά) και εφαρμογή ενός συμμετοχικού συστήματος εγγύησης τοπικών προϊόντων. Διαμόρφωση ειδικού προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης για τις ορεινές κοινότητες Τροόδους

5. Αναγνώριση της ανάγκης του ορισμού και θεσμοθέτησης της οικοτεχνίας. Σύνδεση με τη γεωργία και τον τουρισμό. Δημιουργία Ενιαίας Αρχής Ελέγχου της Οικοτεχνίας. Στόχος η οικοτεχνία να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στη σύνδεση γεωργίας και τουρισμού, αύξησης του εισοδήματος και προσέλκυση νέου πληθυσμού.
6. Συμφωνία για υλοποίηση οδικών έργων με προτεραιότητες που βασίζονται στον υφιστάμενο προγραμματισμό, στην χωροταξική αξιολόγηση της περιοχής Τροόδους και στην ισόρροπη ανάπτυξη της εσωτερικής και εξωτερικής συνδεσιμότητας. Ειδική μέριμνα για την βελτίωση του ρόλου των συλλογικών μεταφορών και την πιο αποτελεσματική συμβολή τους σε τομείς όπως η υγεία και η εκπαίδευση.
7. Συμφωνία για τον σχεδιασμό και οικοδόμηση του ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους στο πλαίσιο της υιοθέτησης της αρχής της ορεινότητας, της διαμόρφωσης ορεινής πολιτικής της και της Αναγνώρισης του Τροόδους ως περιοχή Ορεινού Τουρισμού από την Κυπριακή Δημοκρατία. Μέλετη φέρουσας ικανότητας για το Τρόοδος. Κίνητρα για δημιουργία Clustering υπηρεσιών (διαμονή, διατροφή, δραστηριότητες, υπηρεσίες...)
8. Εκπαίδευση: εστίαση σε τρεις βασικούς άξονες:
  - επένδυση στην χρήση της τηλεεκπαίδευσης ως βασικό εργαλείο ξεπεράσματος των εμποδίων που υποβαθμίζουν την εκπαίδευση στις ορεινές περιοχές
  - δημιουργία μεταλυκειακών σπουδών υπαίθρου με κατευθύνσεις οι οποίες να συνδέονται και να αξιοποιούν τις τοπικές δυναμικές παραγωγικές εξειδικεύσεις,
  - δημιουργία τριτοβάθμιων εξειδικεύσεων με την αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών (Αθλητικό κέντρο Γλαύκου Κληρίδη Αγρού) και με εστίαση στην υγεία και την ευεξία.

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των κοινών αποφάσεων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι σε κάθε περίπτωση, αυτές συμβάλλουν:

A. στην ενίσχυση της ευελιξίας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών τόσο, στον τομέα της οριζόντιας συνεργασίας όσο και της συνδυασμένης αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων εθνικών και ευρωπαϊκών.

B. στη δημιουργία των απαραίτητων δομών και ενός πιο ευέλικτου θεσμικού πλαισίου για την στήριξη μιας πιο αποτελεσματικής παρέμβασης και συμμετοχής των αρμόδιων Τμημάτων της δημόσιας διοίκησης στην επεξεργασία και εφαρμογή της ορεινής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας.